

зик (стр. 159—171), Прегледана и користена литература, Регистар на географски имиња и Регистар на лични имиња.

Завршувајќи го презентирањето на оваа книга, можеме да истакнеме дека авторот успеал да дојде до објективната мината историска вистина и целосно да од-

говори на целите и задачите што си ги поставил во насловот на оваа книга. Нашата историографија се збогатува со уште едно драгоценостно дело и отвора перспектива за нови научни истражувања околу овој проблем и пошироко.

Слободанка ФИЛИПОВСКА

Александар МАТКОВСКИ, МАКЕДОНСКИОТ ПОЛК ВО УКРАИНА, Мисла, Скопје, 1985 година

Во издание на „Мисла“ годинава излезе од печат монографијата „Македонскиот полк во Украина“ од д-р Александар Матковски, научен советник во Институтот за национална историја — Скопје.

Трудот „Македонскиот полк во Украина“ содржи предговор и пет поглавја: Миграционите движења од Македонија во Унгарија; Положбата на македонските доселеници во Војводина; Преселбата на балканските доселеници од Унгарија во Русија и Украина; Населби на балканските доселеници во Украина „Новаја Србија“ и „Славјаносрбија“; и Македонскиот гусарски полк, и изнесува 288 страници текст.

Во првото поглавје (9—46) авторот се осврнува на миграционите движења од Македонија по Марицката битка 1371 година, во правецот кон север до крајот на XVIII век. Притоа констатира дека, тие биле особено силни и масовни по Карпошовото востание 1689 год., односно Карловечкиот мир 1699 год., кога, како последица од преселбите цели области во Северна Македонија биле обезлюдени, а на нивното место, како

и во Косово од каде што исто така многу се преселиле, биле доселени Албанци. Поединечни преселувања имало и по Карловечкиот мир, вели авторот, особено на трговци, занаетчи и други деловни луѓе, но втор помасовен бран од Македонија во Јужна Унгарија имало во време на Австро—турската војна 1737—39 год. И додека најголем дел од преселениците од Македонија до Карловечкиот мир биле главно селани, и малкумина од нив успеале да се издигнат, како на пример семејството Монастерли од Битола, чиј претставник Јован во битката против Турците кај Сланкамен командувал со 10.000 доброволци од Балканот, многу од подоцнежните преселеници се истакнале како монаси, трговци, препишувачи на книги и др., а Димитрие Анастасиевиќ Сабов од Његуш ја основал Карловечката гимназија, односно многу од нив добиле благороднички титули, констатира авторот. Многу од подоцнежните преселници, продолжува авторот, се вклучиле во фрајкорите во Австро—турската војна 1788—1791 год. и станале австри-

ски офицери, а некои од нив одиграле видна улога во Првото српско востание.

Во второто поглавје (47—144) е речено дека, преселниците од Македонија се населиле во тогаш пространите земји на Австриската монархија, и се посочени имињата и занимањата на преселниците, местото каде се населиле како и местото од каде потекнуваат.

Поради недоволно развиената национална свест, нагласува авторот, македонските преселници преку Сава и Дунав се декларирале како „Грци“, „Цинцари“, „Мацедоновласи“, „Македонци“, „Турци“ како поданици на Турската империја, како „Грчки“ и „Српски народ“, а австриските власти ги разликувале од другите балкански народи наречувајќи ги „Gentem macedonicam“ т.е. македонски народ.

Поради разликата во верата во новите места на живеење, македонските доселеници се вклучувале во селските општини, односно трговските компании што ги организирале побројните балкански српски и грчки доселеници, заеднички граделе православни цркви и се спротивставувале на унгаризацијата, германизацијата, католичувањето и унијатењето. Со оглед пак на заедничката вера и близината на јазикот, продолжува натаму авторот, уште Арсение III Црновиќ барал заштита од рускиот цар Петар Велики, а во наредните години дошло до преселување на балканските преселници од Унгарија во Украина.

Зборувајќи за културата на Македонците во земјите на Австриската монархија, Матковски

констатира дека кај сите општествени слоеви од преселниците дошло до раслојување, а поимотните во поголемите градски центри давале пари за изградба на цркви, училишта, домови за сирачиња, доведувајќи учители, калуѓери и зографи од Македонија, меѓу кои особено се истакнал Христифор Жефаровиќ од Дојран.

Во третото поглавје (145—194) се зборува за причините на преселување на балканските доселеници од Унгарија во Украина и Русија. Како причини за преселување се наведени: зголемениот авторитет на Русија кај православните на Балканот по нејзините воени победи над Шведска и Турција, незадоволство од ветерните привилегии и стравот од покатоличување, унгаризирање и германизирање, како и ретката населеност на Украина. Натаму се приведени податоци за бројната состојба на доселениците во Русија (меѓу кои 74 се декларирале како Македонци); за времето на преселувањето; за старосната структура; за нивната наобразба и др.

Во четвртото поглавје (195—256) се зборува за начинот на доселувањето и прилагодување во новата средина во областа на Дњепар, „Новаја Србија“ и „Славјаносрбија“. Во „Новаја Србија“ и „Славјаносрбија“ покрај Срби имало и: Македонци, Бугари, Власи, Албанци, Црногорци и Унгарци, кои имињата на новите населби ги определите според местата од каде дошле. Меѓу селата со македонска топонимија се посочени: Македонци, Македоновка, Скопиевка, Куманово, Малаја Кратовка, Новиј Полог и др.

Во областите „Новаја Србија“ и „Славјаносрбија“ биле организирани хусарски односно коњички и пешадиски полкови, меѓу кои и Македонски, кои одиграле значајна улога во одбраната и ширењето на Руската империја, заклучува авторот.

Последното поглавје (257—288) е посветено на Македонскиот хусарски полк, кој бил формиран 1759 и егзистирал до 1773 година. Како другите, така и Македонскиот полк имал печат, грб и знаме, а исто така и одделна униформа, вели авторот. Заради храброста Македонскиот полк бил пофалуван и одликуван од цариците Елисавета Петровна и Екатерина II, а многу од војниците во него, како и во другите полкови од балканските доселеници се здобиле со високи воени чинови, при што се посочени нивните имиња.

Поради близината на јазикот и верата, продолжува натаму авторот, и поради желбата на поимотните да се изедначат со руската благородничка класа, балканските

преселници, меѓу нив и македонските, брзо се претопиле во новата средина, односно се русифицирале, украинизирале а дел и молдавизирале.

Иако трудот носи наслов „Македонскиот полк во Украина“, во него речиси еднакво е даден простор на миграционите движења на сите балкански народи, кои на почетокот биле насочени кон север во земјите на Австриската монархија, а потоа усмерени кон Русија односно Украина, што ќе рече дека тој има значење како за македонската, така и за историјата на другите балкански народи во посочениот период. Значењето на македонската историја е посебно, бидејќи приведените податоци сведочат за имињата и презимињата на преселниците, за нивните занимања, имотната и културната состојба, од што се гледа дека попробивните добро се вклопиле во новите средини, но за жал и брзо се однародиле.

Милка ЗДРАВЕВА

Кузман ГЕОРГИЕВСКИ—Саша МАРКУС, МАЛИНА ПОПИВАНОВА,
Н И О „Студентски збор“, Скопје, 1985, 153

Монографијата за Малина Попиванова, покрај истоимената монодрама на Ката Мисиркова—Руменова, претставува благородно дело насочено кон расветлување на макотрпниот животен и револуционерен пат на оваа стамена личност од нашето неодамнешно минато.

Монографијата базира, главно, на мемоарски материјали и литература. Од изворната граѓа е ко-

ристуена кратката автобиографија и зачуваната кореспонденција на Малина Попиванова.

Без оглед на скудните, на прв поглед лимитирачки изворни податоци, авторите се обиделе, со вонредна упорност и топлина, да го реконструираат животниот мозаик на Малина Попиванова.

Книгата содржи вовед, 18 поглавја, кратко резиме, додаток (со оригиналната документација на